

Kryteria przyznawania ocen z przedmiotu „Edukacja dla bezpieczeństwa”

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- przedstawia zasady bezpieczeństwa obowiązujące na lekcji edukacji dla bezpieczeństwa (EdB)
- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas wykonywania ćwiczeń
- bezpiecznie korzysta ze sprzętu i urządzeń podczas przeprowadzania ćwiczeń
- wyjaśnia, czemu służy system wykrywania skażeń i alarmowania;
- wyjaśnia, na czym polegają działania systemu wykrywania skażeń i alarmowania;
- rozpoznaje rodzaje alarmów i sygnałów alarmowych;
- zachowuje się właściwie (zgodnie z instrukcją) po ogłoszeniu alarmu w szkole
- omawia zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu;
- wymienia podstawowe funkcje życiowe
- wskazuje kolejne czynności łańcucha ratowniczego
- omawia budowę i zasady funkcjonowania układu oddechowego człowieka
- omawia budowę i zasady funkcjonowania układu krążenia człowieka
- wymienia kolejne ogniwa łańcucha przeżycia
- omawia znaczenie ogniów łańcucha przeżycia
- wymienia numery alarmowe i omawia właściwy sposób wzywania pomocy przedstawia treść wezwania pogotowia lub lekarza
- umie zastosować pozycję bezpieczną
- omawia znaczenie czasu w udzielaniu pierwszej pomocy
- wyjaśnia, na czym polega resuscytacja krążeniowo-oddechowa
- rozpoznaje stan osoby poszkodowanej
- prawidłowo bada oddech osoby poszkodowanej (na fantomie)
- udziela pierwszej pomocy w przypadku wstrząsu pourazowego
- stosuje techniki podnoszenia i transportowania poszkodowanych w różnych sytuacjach
- wyjaśnia, czym jest zasłabnięcie i omawia zasady postępowania w zasłabnięciu
- wyjaśnia znaczenie bólu w klatce piersiowej jako objawu zagrożenia życia
- wymienia najczęstsze przyczyny utonięć
- wyjaśnia, jak należy postępować, by bezpiecznie udzielić pierwszej pomocy osobom tonącym
- wyjaśnia, jak należy postępować, by bezpiecznie udzielić pomocy osobom tonącym na skutek załamania lodu
- wymienia rodzaje krwawień
- wymienia przynajmniej jedną metodę tamowania krwotoków
- wymienia zawartość apteczki pierwszej pomocy
- udziela pomocy przy urazach kończyn
- wyjaśnia, czym jest zasłabnięcie i omawia zasady postępowania w zasłabnięciu
- wyjaśnia znaczenie bólu w klatce piersiowej jako objawu stanu zagrożenia życia
- omawia skutki działania niskiej temperatury na organizm ludzki
- wymienia części ciała najłatwiej ulegające odmrożeniom
- omawia skutki działania wysokiej temperatury na organizm ludzki
- wyjaśnia znaczenie terminów „udar słoneczny” i „udar cieplny”
- wyjaśnia, jakie skutki wywołują porażenia prądem elektrycznym i od czego zależy stopień obrażeń
- udziela pierwszej pomocy w przypadku oparzeń chemicznych
- wyjaśnia, jak udzielić pomocy osobie porażonej prądem elektrycznym
- wyjaśnia, na czym polega pierwsza pomoc przy zatruciach
- udziela pierwszej pomocy w przypadku złamania, zwichnięcia, skrecenia

- wymienia najczęstsze przyczyny wypadków drogowych
- uzasadnia znaczenie udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach drogowych
- wyjaśnia znaczenie terminu „promieniotwórczość”
- omawia wpływ substancji promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę
- zna wysokość dawki promieniowania, która wywołuje typowe objawy choroby popromiennej
- wyjaśnia znaczenie terminów „skażenie” i „zakażenie”
- wymienia możliwe źródła skażenia
- wymienia sposoby zabezpieczenia żywności i wody przed skażeniami
- uzasadnia konieczność stałej ochrony wody i żywności, zwłaszcza w czasie zdarzeń kryzysowych
- wyjaśnia na czym polega uzdatnianie skażonej żywności i wody
- wyjaśnia znaczenie terminów „odkazywanie” i „dezaktywacja”
- wyjaśnia znaczenie terminu „piktogram”
- wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej, środka transportu i rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi
- wymienia zagrożenia lokalne stwarzane przez przemysł i transport
- wymienia podstawowe dokumenty ONZ regulujące działanie OC na świecie
- wymienia podstawy prawne działania ochrony ludności i obrony cywilnej w Rzeczypospolitej Polskiej
- charakteryzuje najczęstsze sytuacje stanowiące zagrożenie dla jednostki
- wyjaśnia znaczenie terminu „sytuacja kryzysowa”
- omawia przyczyny powodzi
- opisuje zagrożenia związane z powodzią
- wymienia czynności podczas ewakuacji powodziowej
- wymienia zadania organów państwa w zakresie ochrony przeciwpowodziowej
- uzasadnia potrzebę obserwacji stanu wód oraz urządzeń hydrotechnicznych
- wyjaśnia, jak należy się zachowywać w czasie powodzi i czego w czasie powodzi robić nie wolno
- wymienia najczęstsze przyczyny pożarów
- charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy
- wymienia podstawowe środki gaśnicze
- określa, jakie substancje można gasić wodą, a jakie nie
- potrafi wezwać telefonicznie pomoc do gaszenia pożaru
- wyjaśnia znaczenie terminów „wypadek” i „katastrofa”
- omawia przyczyny wypadków oraz katastrof komunikacyjnych i technicznych
- wyjaśnia znaczenie terminu „ewakuacja”
- omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych
- wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność

Na ocenę **dostateczną uczeń ponadto**

- wymienia zasady, wg których należy postępować w przypadku zaburzeń podstawowych funkcji życiowych
- opisuje objawy urazów
- wymienia zagrożenia dla osoby nieprzytomnej
- wskazuje przyczyny i objawy wstrząsów pourazowych
- wykonuje samodzielnie resuscytację krążeniowo-oddechową u dorosłych i dzieci (na fantomie)
- układa poszkodowanego w pozycji bezpiecznej

- omawia różne sposoby odciągania i ewakuacji poszkodowanych
- omawia zasady pierwszej pomocy w przypadku omdleń, zasłabnięć
- udziela pomocy przy krwawieniu odpowiednio do rodzaju krwawienia
- udziela pomocy w przypadku krwawienia z nosa
- wyjaśnia, dlaczego krwotok i wstrząs krwotoczny zagrażają życiu
- zna sposoby użycia chusty trójkątnej
- zna główne przyczyny złamań, zwichnięć i skręceń
- opisuje zastosowanie podręcznych środków do unieruchomienia kończyn górnych i dolnych
- wyjaśnia zasady postępowania z poszkodowanym skarżącym się na ból w klatce piersiowej
- wyjaśnia, na czym polega pierwsza pomoc przy odmrożeniach
- wyjaśnia, od czego zależy temperatura odczuwalna
- wyjaśnia, jak można pomóc osobie, która ucierpiała wskutek udaru ciepłego
- omawia prawidłowe postępowanie w czasie upałów
- omawia zasady zachowania się podczas udzielania pomocy poszkodowanym w wypadkach drogowych
- zna zasady bezpiecznego przechowywania żywności i wody
- wymienia rodzaje oznakowań substancji toksycznych i miejsca ich eksponowania
- proponuje działania chroniące ludzi przed działaniem substancji szkodliwych
- wymienia i omawia najczęstsze zagrożenia życia i zdrowia na skutek powodzi
- wymienia i omawia najczęstsze zagrożenia życia i zdrowia na skutek pożaru
- wymienia i omawia najczęstsze zagrożenia życia i zdrowia na skutek huraganu
- wymienia i omawia najczęstsze zagrożenia życia i zdrowia na skutek innych sytuacji kryzysowych zagrażających lokalnej społeczności
- wskazuje rozmieszczenie sprzętu gaśniczego w budynku szkolnym
- wymienia główne przesłanki do podjęcia ewakuacji spontanicznej
- wymienia czynniki sprzyjające panicznym reakcjom tłumu oraz podać sposoby postępowania w takiej sytuacji
- wymienia powinności obywatelskie w zakresie ochrony i obrony cywilnej

Na ocenę *dobrą* uczeń ponadto

- omawia zasady postępowania bezpiecznego dla ratownika
- wymienia i opisuje rodzaje wstrząsów pourazowych
- objaśnia, jak ograniczyć obciążenie własnego kręgosłupa w przypadku podnoszenia poszkodowanych
- opisuje, jak bezpiecznie układać poszkodowanego na noszach
- wymienia przyczyny zasłabnięć
- pokazuje i opisuje pozycje, jakie należy zastosować w przypadku różnych urazów
- wyjaśnia, na czym polega pomoc ratownicza w zadławieniu
- potrafi wykonać proste opatrunki tamujące krwawienia
- zna znaczenie prawidłowego funkcjonowania układu oddechowego i krążenia
- zna najprostsze sposoby udzielania pomocy w urazach kończyn
- omawia zagrożenia wynikające z intensywnych opadów śniegu, porywistych wiatrów i bardzo niskich temperatur oraz prawidłowe zachowanie w takich sytuacjach
- umie udzielić pomocy osobie poszkodowanej na skutek oparzenia termicznego

- wyjaśnia, jak należy się zachować i czego należy unikać w czasie burzy z wyładowaniami atmosferycznymi
- zna typowe objawy i najczęstsze okoliczności zatruc
- wyjaśnia, na czym polegają zabiegi sanitarne i zabiegi specjalne
- wyjaśnia pojęcia „dezynfekcja” i „dezynsekcja”
- przedstawia zasady postępowania w okolicznościach nakazujących opuszczenie miejsca zagrożonego skażeniem substancjami toksycznymi
- samodzielnie wymienia i uzasadnia niezbędne działania przygotowujące do ewakuacji z terenów zagrożonych powodzią
- wymienia zagrożenia dla grup społecznych
- uzasadnia konieczność istnienia zorganizowanej ochrony ludności
- zna nazwę centralnego organu państwa odpowiedzialnego za obronę cywilną
- identyfikuje znak rozpoznawczy OC
- wymienia podstawowe cele i zadania OC
- wymienia instytucje zajmujące się zarządzaniem kryzysowym
- omawia przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego
- wskazuje typowe rozmieszczenie sprzętu gaśniczego w obiektach publicznych
- wyjaśnia zasady zachowania się w przypadku dostrzeżenia pożaru
- wyjaśnia, jak należy gasić zarzewie ognia
- wyjaśnia, jak należy gasić odzież palącą się na człowieku
- omawia zasady zachowania się podczas wypadków i katastrof (komunikacyjnych, innych)
- scharakteryzuje najistotniejsze zasady opuszczania miejsc zagrożonych zdarzeniem kryzysowym

Na ocenę **bardzo dobrą uczeń ponadto:**

- samodzielnie wyjaśnia, jak należy się zachować po usłyszeniu alarmu.
- przedstawia zasady działania systemu wykrywania skażeń i alarmowania
- samodzielnie omawia sposoby przeciwdziałania panice;
- zna i potrafi samodzielnie wymienić rejony zbiórki oraz działania w sytuacjach nieprzewidzianych
- zna praktyczne sposoby ogłaszania alarmu
- opisuje znaczenie, jakie dla osoby poszkodowanej ma wsparcie psychiczne
- stosuje w praktyce sposoby sprawdzania stanu świadomości poszkodowanego
- wyjaśnia zasady oceny układu oddechowego i krążenia (ABC);
- zna znaczenie prawidłowego funkcjonowania układu oddechowego i krążenia
- wyjaśnia, jak działa w Polsce system ratowniczy
- omawia zasady postępowania aseptycznego i bezpiecznego dla ratownika
- zna koncepcję łańcucha przeżycia
- zna organizację i działanie systemu ratownictwa w Polsce
- wykonuje samodzielnie resuscytację krążeniowo-oddechową u dorosłych w odpowiednim czasie i tempie
- wyjaśnia, do czego służy automatyczny defibrylator zewnętrzny, na czym polega jego działanie i gdzie powinien się znajdować
- zna organizację i działanie systemu ratownictwa w Polsce
- omawia zasady postępowania aseptycznego i bezpiecznego dla ratownika
- zna koncepcję łańcucha ratowniczego

- wykonuje samodzielnie resuscytację krążeniowo – oddechową (na fantomie) w odpowiednim czasie i tempie
- wyjaśnia, do czego służy automatyczny defibrylator zewnętrzny, na czym polega jego działanie i gdzie powinien się znajdować
- samodzielnie demonstruje sposoby użycia chusty trójkątnej
- potrafi samodzielnie pomóc poszkodowanemu skarżącemu się na ból w klatce piersiowej
- potrafi samodzielnie udzielić pomocy w przypadku wychłodzenia organizmu bądź też odmrożenia
- potrafi samodzielnie udzielić pomocy osobie poszkodowanej na skutek oparzenia chemicznego
- potrafi samodzielnie udzielić pomocy osobie porażonej prądem elektrycznym
- zna zasady udzielania pomocy tonącym na skutek załamania lodu
- potrafi samodzielnie udzielić pierwszej pomocy w przypadkach zatruc
- zna metody postępowania ratowniczego na miejscu wypadku drogowego
- podaje przykłady wykorzystania promieniotwórczości w służbie ludzkości
- podaje nazwy instytucji w Polsce, w ramach których działają służby monitorujące poziom radiacji
- wymienia reakcje organizmów żywych na napromieniowanie
- samodzielnie i prawidłowo charakteryzuje walory ochronne różnych opakowań
- omawia sposoby postępowania w przypadku zagrożenia skażeniami promieniotwórczymi
- potrafi zaplanować wielkość zapasów wody i żywności na potrzeby swojej rodziny, na określony czas
- wyjaśnia znaczenie pojęcia „deratyzacja”
- rozpoznaje znaki substancji toksycznych na pojazdach i budowach
- zna zasady samopomocy i samoewakuacji
- podaje przykłady zastępczych środków ochrony dróg oddechowych i skóry
- zna zasady ratowania ofiar w wypadku awarii
- przedstawia zasady działania systemu wykrywania skażeń i alarmowania
- omawia sposoby przeciwdziałania panice
- zna i potrafi samodzielnie wymienić rejony zbiórki oraz działania w sytuacjach nieprzewidywanych
- zna praktyczne sposoby ogłaszania alarmu
- zna zasady postępowania ludności podczas podnoszenia się stanu wody (zabezpieczenie ludzi, mienia i inwentarza)
- samodzielnie wymienia ponadpodstawowe dokumenty ONZ regulujące działanie obrony cywilnej na świecie
- samodzielnie wymienia terenowe organy OC
- wymienia cele i zadania OC
- samodzielnie wymienia rodzaje kryzysów i wynikające z nich zagrożenia dla pojedynczych osób i większych zbiorowości
- samodzielnie wymienia sytuacje kryzysowe wywołane przez człowieka

Na ocenę celującą uczeń ponadto

- wykonuje bezbłędnie, w odpowiedniej kolejności czynności ratownicze w przypadku stanów zagrożenia życia i zdrowia
- omawia samodzielnie wybrane pozycje książkowe dotyczące problemu wstrząsów pourazowych

- wymienia miejsca, w których można uzyskać fachowe informacje na temat wstrząsów pourazowych
- kieruje grupą z zastosowaniem różnych technik
- omawia samodzielnie wybrane pozycje książkowe na temat nagłych zasłabnięć, omdleń i pierwszej pomocy tonącemu
- wskazuje w najbliższym otoczeniu miejsca, w których istnieje szczególne zagrożenie porażenia prądem elektrycznym, oraz określić konkretne zasady przeciwdziałania im
- wymienia i opisuje kolejne czynności w przypadku urazu gałki ocznej
- opisuje najnowsze metody stosowane przy opatrywaniu urazów układu kostno – stawowego
- podaje przykłady paniki w dziejach
- wymienia czynności, które należy podjąć po ustąpieniu powodzi
- wymienia struktury centralne i lokalne zarządzania kryzysowego w przypadku powodzi
- opracowuje instrukcję ppoż. konkretnego obiektu
- uzasadnia rozmieszczenie tablic i znaków bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania i nauki
- przedstawia funkcjonowanie obrony cywilnej (OC) w poszczególnych państwach europejskich